

148

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

A. DNEPROV

MELA

EDITATĂ DE REVISTA
ȘTIINȚĂ și TEHNICĂ

A. DNEPROV

ECUAȚIILE LUI MAXWELL

* *

MELA

*

După culegerea de nuvele și povestiri științifico-fantastice „Ecuațiile lui Maxwell" — Editura „Molodaia gvardia" a C.C. al U.T.C.L. — 1960

Colecția „Povestiri științifico-fantastice"
Anul VII — Nr. 148

ECUAŢIILE LUI MAXWELL

(Urmare din numărul trecut)

VII

Abia cînd am ajuns în laboratorul firmei „Kraftstudt" am luat acea hotărîre care a jucat rolul principal în distrugerea acestui cuib de criminali ultrasavanţi. Raţionamentul meu fusese următorul. Acum Kraftstudt şi banda lui vor căuta să afle toate datele cu ajutorul cărora să cunoască şi să comande întreaga mea lume sufletească. Ei vor încerca să stabilească cum reacţionează sistemul meu nervos la diferite forme de acţiune electromagnetică, cu alte cuvinte cum îmi pot fi provocate diferite emoţii, impresii şi senzaţii. Dacă planul le va izbuti întru totul, voi rămîne pentru totdeauna în ghearele lor. Dacă nu, aveam să-mi păstrez o oarecare independenţă, care putea să-mi fie extrem de utilă în viitor. Va trebui deci să mă străduiesc din răsputeri să-i înşel pe aceşti bandiţi, să le încurc socotelile. Probabil că într-o oarecare măsură acest lucru era posibil; nu întîmplător unul dintre sclavii lui Kraftstudt susţinea ieri în salon că impulsurile codificate ale omului au o caracteristică individuală, exceptînd gîndirea matematică

Am fost condus într-o cameră spaţioasă, care totuşi părea tixită din pricina numărului mare de aparate înşiruite de-a lungul pereţilor. Această încăpere semăna cu camera de comandă a unei mici centrale electrice. In mijloc se găsea tabloul de comandă cu aparatele şi scalele respective. La stînga era un mare transformator aşezat îndărătul unei plase metalice, iar pe panourile de porţelan pîlpîiau luminile roşii ale lămpilor oscilatoare. Pe plasa metalică de ecranare a transformatorului se vedeau fixate un voltmetru şi un ampermetru. După indicaţiile lor se determina puterea dată de generator. Chiar în mijlocul încăperii era o cabină cilindrică, alcătuită din două părţi metalice —

una superioară și alta inferioară — legate între ele printr-un material izolant transparent.

Cei doi m-au condus spre cabină. Din spatele tabloului de comandă mai apărură încă doi oameni. Unul dintre ei era doctorul care mă dusese la Kraftstudt și care îmi dăduse narcoza; al doilea, pe care nu-l cunoșteam, era un bătrîn gîrbovit, cu părul rar, lipit de craniul galben.

— Trebuie să i se ia spectrul, spuse unul dintre însoțitorii mei.

— Nu l-au convins, zise grosolan doctorul. Am știut eu! Mi-am dat imediat seama că Rauch face parte dintre cei rezistenți. Era de așteptat. Ai să termini rău, Rauch, făcu el, adresîndu-se de data aceasta mie.

— Și dumneata, îi răspunsei.

— Asta încă nu se știe. In ceea ce te privește însă e sigur.

Am ridicat indiferent din umeri.

— Ai să execuți totul de bunăvoie sau va trebui să te obligăm? întrebă el privindu-mă obraznic.

— De bunăvoie. Ca fizician mă interesează.

— Perfect. In cazul acesta, descalță-te și dezbracă-te pînă la brîu. Intîi trebuie să te consult și să-ți măsor tensiunea arterială.

M-am dezbrăcat. Prima parte a „luării spectrului" consta dintr-un examen medical obișnuit: „răsuflă", „nu răsufla" și așa mai departe. Doctorul termină consultația și zise:

— Intră în cabină. Aici ai un microfon. Imi răspunzi la întrebările pe care ți le voi pune. Te previn: la una dintre frecvențe vei simți o durere insuportabilă. Va trece însă imediat ce vei țipa.

M-am urcat desculț pe podeaua de porțelan a cabinei. Deasupra capului se aprinse un bec electric. Generatorul începu să zumzăie. Lucra într-un regim de impulsuri cu frecvențe foarte joase. Simțeam asta după fluxurile lente de căldură care-mi treceau prin tot corpul. La fiecare impuls electromagnetic simțeam în încheieturi un fel de pișcături curioase. Mușchii se încordau și se relaxau în ritmul impulsurilor. Se încordau nu numai mușchii striați, ci și cei ai organelor interne.

Generatorul începu să lucreze mai intens și frecvența undelor calde crescu.

„Incepe, gîndii eu. Numai de aș rezista".

La frecvența de 8 herți îmi veni să dorm. Voința mea oare nu se va putea opune acestei acțiuni? N-am să-i pot oare înșela pe acești „cercetători" la primul punct al „spectrului" lor? Frecvența creștea încet. Număram fluxurile de căldură pe secundă. Unul pe secundă, două, trei, mai mult, și mai mult. Eram cuprins de somnolență, dar încleștam dinții, mă străduiam să nu adorm. Somnul mă dobora,

membrele erau grele, pleoapele îmi cădeau. Mi se părea că acum-acum voi cădea. Îmi muşcam limba cu toată puterea, încercînd să gonesc prin durere senzaţia apăsătoare de somnolenţă. In timpul ăsta auzii o voce din depărtări :

— Rauch, cum te simţi ?

— Mulţumesc bine. Mi-e cam răcoare, minţii eu. Vocea mea îmi sună necunoscută. Pentru ca să nu adorm, continuam să-mi muşc limba şi buzele.

— Nu ţi s-a făcut somn ?

— Nu, răspunsei tare şi mă gîndii : „Incă un minut şi adorm".

Deodată somnolenţa dispăru, parcă mi-ar fi luat-o cu mîna. Probabil că crescuse frecvenţa generatorului şi trecuse peste prima barieră critică. Mă simţeam proaspăt şi bine dispus cum te simţi după un somn bun. „Acum e momentul să adorm" — hotărîi eu şi, închizînd ochii, începui să sforăi zgomotos. Auzii cum doctorul spunea colaboratorului său :

— Curios caz ! Somnul apare la 10 herţi, şi nu la 8,5 herţi. Pfaff, scrie datele astea, spuse el bătrînului. Rauch, cum te simţi ?

Tăceam, continuînd să răsuflu zgomotos, cu muşchii complet relaxaţi, cu genunchii sprijiniţi în peretele cabinei.

— Să continuăm, spuse în cele din urmă doctorul. Pfaff, măreşte frecvenţa.

După o secundă m-am „trezit". In domeniul de frecvenţă la care eram supus am simţit cele mai variate senzaţii şi schimbări de dispoziţie. Eram cînd trist, cînd vesel, cînd eram fericit, cînd eram melancolic.

„Acum e timpul să strig", mă hotărîi eu fără să am vreun motiv special.

In momentul în care generatorul începu să bizîie mai tare răcnii din toate puterile. Nu ţin minte ce frecvenţă corespundea acestui moment : ştiu însă că doctorul, auzind răcnetul meu, comandă cu voce tare :

— Opreşte tensiunea ! N-am mai văzut un aşa nebun ! Scrie ! Durerea apare la 75 de herţi, în timp ce la oamenii normali apare la 130 de herţi. Mergem mai departe !

„Va trebui să trec prin frecvenţa de 130 de herţi... Numai să rezist..."

— Acum, Pfaff, să-l verificăm la frecvenţa de 93 de herţi.

In momentul în care s-a atins această frecvenţă cu mine s-a petrecut ceva cu totul neaşteptat. Mi-am amintit brusc ecuaţia pe care o trimisesem spre rezolvare lui Kraftstudt şi, în acelaşi timp, cu o claritate deosebită, şi soluţia ei. „Asta este frecvenţa care stimulează gîndirea matematică" — îmi trecu prin cap.

— Rauch! Spune-mi primii cinci termeni din funcția Bessel de ordinul doi, se auzi comanda doctorului.

Răspunsul ieși ca din pușcă. Mintea îmi era limpede ca cristalul. Corpul îmi era plin de sentimentul desfătător că știi totul, și-ți amintești orice.

— Spune-mi primele zece zecimale ale numărului pi.

Răspunsei și la această întrebare.

— Rezolvă această ecuație de gradul trei.

Doctorul îmi dictă o ecuație cu niște coeficienți fracționari. Am găsit soluția în două-trei secunde, dînd toate trei rădăcinile ecuației.

— Mai departe. Aici are aceeași frecvență ca și toți ceilalți oameni normali.

Frecvența creștea încet. La un moment dat am avut un chef grozav să plîng. Mi s-a pus un nod în gît, lacrimile au început să curgă din ochi. Și atunci am izbucnit în hohote de rîs. Rîdeam cît puteam de tare, parcă m-ar fi gidilat cineva. Rîdeam și lacrimile curgeau, curgeau...

— Iar aiurea... Iar altfel decît la ceilalți. Din primul moment mi-am dat seama că este un tip cu un sistem nervos foarte puternic, cu înclinații spre nevroze. Cînd o să bocească ?

Am început să „bocesc" atunci cînd nu-mi venea de loc. Aveam o senzație de fericire și de ușurare, senzația pe care o ai cînd ești ușor amețit, după un pahar cu vin. Îmi venea să cînt și să rîd. Îmi venea să săr în sus de bucurie. Toți oamenii îmi se păreau buni, binevoitori : și Kraftstudt, și Boltz, și Daynis, și doctorul. În acel moment m-am silit cu un efort de voință să suspin și să plîng zgomotos. Boceam îngrozitor de prost, dar totuși suficient de convingător pentru ca să provoc încă un comentariu al doctorului.

— Totul este altfel. Nimic nu este asemănător unui spectru normal. O să ne dea de furcă.

„Cînd o să fie frecvența de 130 de herți ?" — mă gîndeam eu cu groază cînd starea de bucurie și fericire fu iarăși înlocuită de o stare de neliniște nedefinită, de emoție, de senzația că acum se va produce ceva, ceva de neînlăturat, ceva îngrozitor... În acest timp fredonam încet un cîntec. Făceam acest lucru în mod mecanic, fără să mă gîndesc, iar inima îmi bătea din ce în ce mai tare, presimțind ceva îngrozitor, inevitabil.

Am simțit imediat cînd a început să se apropie frecvența care provoca excitația senzațiilor de durere. A început să mă doară tare degetul mare de la mîna dreaptă, imediat am simțit o durere ascuțită în rana pe care o am de pe front, apoi au început să mă doară groaznic dinții, nu unul, ci toți deodată. Pe urmă a început o durere insuportabilă de cap.

Sîngele zvîcnea dureros în urechi. Am să pot oare rezista? Oare n-am suficientă voință să mă stăpînesc și să nu arăt că simt aceste dureri infernale? Au existat doar oameni care au murit torturați fără să scoată un geamăt. Istoria cunoaște oameni care au murit în tăcere arzînd pe rug...

Și durerile creșteau, și creșteau. In cele din urmă atinseră un apogeu îngrozitor, cind mă durea totul, întregul organism se transformase într-o durere ascuțită, adîncă, sfredelitoare și sufocantă. In fața ochilor îmi jucau stele. Aproape îmi pierdusem cunoștința, dar tăceam.

— Ce senzație ai, Rauch? auzii din nou, ca de undeva de sub pămînt, vocea doctorului.

— Sînt furios la culme, îmi scăpă printre dinți. Dacă mi-ați cădea acum în mînă...

— Mai departe. Este un om absolut anormal. Totul este pe dos.

Cînd îmi pierdusem deja cunoștința, cînd eram gata să strig, să gem, durerea dispăru brusc. Corpul îmi era acoperit de o sudoare rece, lipicioasă. Mușchii îmi tremurau.

In continuare am văzut deodată, la nu știu care frecvență, o lumină strălucitoare orbitoare, care nu dispăru nici atunci cînd am strîns puternic pleoapele. Am simțit apoi o foame de lup, am auzit o gamă complexă de sunete asurzitoare; apoi mi s-a făcut frig ca și cînd aș fi fost dezbrăcat în ger.

Presimțeam că voi simți toate aceste senzații, așa încît răspunsei invers la toate întrebările doctorului, ceea ce provoca regulat comentariile lui furtunoase.

Știam că voi mai trece printr-o încercare îngrozitoare: pierderea voinței. Pînă atunci mă salvase voința. Ea, această forță invizibilă, mă ajutase să lupt cu senzațiile pe care călăii mei mi le provocau artificial cu ajutorul acestui infernal generator de impulsuri. Vor încerca însă să-mi învingă și voința. Cum vor constata că mi-am pierdut voința? Așteptam emoționat acest moment. Și el veni. Am simțit deodată că totul îmi este indiferent. Mi-era indiferent că mă aflam în ghearele bandei lui Kraftstudt, îmi erau indiferenți toți cei care-l înconjurau, nu-mi păsa nici măcar de mine însumi. Capul îmi era gol. Mușchii îmi erau parcă fără vlagă. Orice senzație pierise. Era o stare de totală pustiire fizică și sufletească, o stare de totală prostrație. Nimic nu mă bucura, nimic nu mă emoționa. Nu-mi venea să mă gîndesc la nimic, îmi era greu să ridic mîna, să mișc piciorul, să întorc capul. Era o lipsă de voință îngrozitoare, o stare în care poți face cu omul orice dorești.

Și totuși, în colțul cel mai îndepărtat al subconștientului, mai dăinuia o scînteie de gîndire care-mi spunea hotărît: „Trebuie... Trebuie... Trebuie".

„Ce trebuie? De ce? Pentru ce?" — protesta conştiinţa. „Trebuie... Trebuie... Trebuie" — afirma parcă unica celulă care, printr-o minune, nu fusese doborîtă de aceste atotputernice impulsuri electromagnetice, care făceau cu nervii omului orice doreau călăii Companiei „Kraftstudt".

Mai tîrziu, cînd am aflat de existenţa teoriei sistemului centroencefalic de gîndire, datorită căruia toate gîndurile, toate celulele scoarţei cerebrale sînt profund centralizate şi-şi supun activitatea unei singure grupe centrale directoare de celule, am înţeles că această putere superioară psihică rămîne de neînvins chiar şi sub cele mai puternice acţiuni externe fizice şi chimice. Pe mine ea m-a salvat. Cînd doctorul îmi ordonă deodată:

— Vei colabora cu domnul Kraftstudt!

Răspunsei:

— Nu.

— Vei face tot ce ţi se va ordona!

— Nu.

— Dă-te cu capul de perete!

— Nu.

— Mai departe. Vezi, Pfaff, este un tip anormal. Dar o să-l încolţim noi.

Am simulat pierderea de voinţă la acea frecvenţă la care am simţit în fond o putere de voinţă uriaşă, cînd am simţit că pot face orice, că îmi pot impune orice. Eram însufleţit de forţe care mă puteau mobiliza la cele mai curajoase acţiuni.

Verificînd abaterile mele faţă de spectrul „normal", doctorul se opri şi la această frecvenţă.

— Dacă pentru fericirea oamenilor ţi s-ar cere să-ţi dai viaţa, ai face acest lucru?

— De ce? am întrebat cu voce moale.

— Poţi să te sinucizi?

— Pot.

— Ai vrea să-l ucizi pe criminalul de război Obersturmführer Kraftstudt?

— De ce?

— Vei colabora cu noi?

— Da.

— Naiba ştie ce-i asta! Intilnesc probabil pentru prima şi ultima oară un asemenea tip. Frecvenţa 175 de herţi, pierderea voinţei. Scrie. Mai departe.

Acest „mai departe" a durat vreo jumătate de oră. După aceea s-a alcătuit spectrul frecvenţelor sistemului meu nervos. Acum, doctorul „cunoştea" toate frecvenţele cu ajutorul cărora îmi putea provoca

orice senzație sau stare sufletească. In orice caz credea că știe. In realitate era adevărată numai frecvența care-mi stimula capacitățile matematice. De asta însă aveam neapărată nevoie. Imi făcusem un plan cum să distrug această criminală firmă „Kraftstudt". Matematica urma să joace un rol principal in această acțiune.

VIII

Se știe că oamenii cu voință slabă se lasă cel mai ușor hipnotizati și sugestionați. Personalul centrului de calcule „Kraftstudt" profita de acest lucru și-l folosea pentru „educarea" calculatorilor umani în spiritul de plecăciune și frică față de „învățătorul" lor.

Și eu trebuia să urmez un curs de educare, dar, din cauza spectrului meu anormal, n-au putut să-l înceapă imediat. Pentru mine erau necesare metode deosebite. In timp ce mi se pregătea un loc special de muncă, mă bucuram de oarecare libertate de deplasare. Aveam voie să ies din salon în coridor și să privesc clasele unde învățau și lucrau tovarășii mei.

Nu puteam lua parte la rugăciunile colective care se făceau între pereții de aluminiu ai unui uriaș condensator, unde toate jertfele lui Kraftstudt il preamăreau în fiecare dimineață timp de 30 de minute pe șeful firmei.

Lipsiți de voință și imaginație, ei repetau monoton cuvintele pe care cineva le rostea prin megafon:

— Bucuria și fericirea vieții constă în cunoașterea de sine, spunea vocea din difuzor.

— Bucuria și fericirea vieții constă în cunoașterea de sine, repetau în cor doisprezece bărbați îngenuncheați, a căror voință era omorită de cîmpul electric alternativ dintre pereți.

— Ce minunat e, cît de simplu este totul! Ce satisfacție ai cînd afli că dragostea, frica, durerea, foamea, tristețea, veselia nu sînt altceva decît deplasarea impulsurilor electrochimice prin corpul nostru!

— ... prin corpul nostru.

— Aflînd tainele circulației impulsurilor prin fibrele nervoase, găsim fericirea și bucuria.

— ...fericirea și bucuria..., repeta corul de voci.

— Cit de jalnic este omul care nu cunoaște acest măreț adevăr!

— ...măreț adevăr..., repetau monoton oamenii lipsiți de voință.

— Invățătorul și salvatorul nostru, domnul Kraftstudt, ne-a dăruit această fericire!

— ...fericire...

— El ne-a dat viață.

— El ne-a dat viață.

— El ne-a arătat adevărul simplu despre noi înșine. Să trăiască veșnic învățătorul și salvatorul nostru!

Ascultam aceste sălbatice rugăciuni privind prin ușile de sticlă ale claselor.

Oameni slăbiți, moleșiți, cu ochii întredeschiși repetau abrutizați aceste fraze de delir. Generatorul electric aflat la zece pași de ei le insufla umilință și teamă în conștiință, care nu opunea nici un fel de rezistență. Era în asta ceva inuman, neînchipuit de respingător, animalic și, în același timp, din cale afară de crud. Privind această mulțime jalnică de ființe omenești lipsite de voință, îți aminteai fără să vrei de oamenii otrăviți cu alcool sau cu narcotice...

După rugăciune, cele douăsprezece victime treceau într-o sală spațioasă unde, de-a lungul pereților, se înșiruiau birouri. Deasupra fiecărui birou atîrna o plăcuță rotundă din aluminiu care era o părticică din condensatorul gigantic. Probabil că cea de-a doua plăcuță se găsea în podea.

Această sală, cu umbreluțe de aluminiu deasupra birourilor, semăna cu o cafenea în aer liber. Era însă suficient să privești oamenii așezați sub umbreluțe, că această impresie idilică dispărea imediat.

Fiecare calculator găsea pe masa lui de lucru o foaie de hîrtie cu condițiile problemei pe care trebuia s-o rezolve. La început calculatorii se uitau cu o privire goală la formulele și ecuațiile scrise. In acest timp, ei erau sub acțiunea frecvenței care-i lipsea de voință. Se conecta frecvența de 93 de herți și o voce le ordona prin radio:

— Acum începeți să lucrați!

Și toți doisprezece oameni apucau creioanele și hîrtiile și începeau febril să scrie. Nu se poate numi muncă ceea ce făceau ei. Semăna cu o criză, cu o isterie matematică. Oamenii se răsuceau și se încovoiau deasupra hîrtiilor, scriau atît de repede încît era imposibil să urmărești ceva. Din cauza efortului, figurile lor deveneau vinete, ochii li se holbau.

Aceasta dura aproximativ un ceas. Cînd mișcările lor deveneau colțuroase și sacadate, cînd capetele se apropiau atît de mult de hîrtii încît aproape că le atingeau, iar vinele gîtului li se umflau puternic, generatorul se conecta la frecvența de 8 herți. Toți adormeau instantaneu.

Kraftstudt se îngrijea de odihna cerebrală a sclavilor săi!

Apoi totul reîncepea.

O dată, privind acest spectacol respingător de isterie matematică colectivă, am fost martorul unei scene îngrozitoare: unul dintre calculatori n-a mai rezistat... S-a oprit brusc din scris, s-a întors în mod straniu spre vecinul său, care lucra febril, și l-a privit cîteva secunde

cu o privire stupidă, parcă s-ar fi străduit să-și aducă aminte de ceva. Părea că uitase ceva foarte necesar pentru rezolvarea în continuare a problemei. Apoi a început să țipe cu o voce ingrozitoare și să-și rupă hainele de pe el. Dezbrăcat, a început să se muște. Își rupea cu dinții carnea de pe brațe, își mușca degetele, își rupea pielea de pe piept, se lovea cu capul de colțul mesei... Apoi își pierdu cunoștința și căzu...

Ceilalți calculatori nu i-au acordat nici un pic de atenție, continuînd să scrie agitați.

Eram atît de furios, incît am inceput să lovesc cu pumnii în ușa încuiată. Voiam să strig acestor nefericiți să înceteze lucrul, să se smulgă din această încăpere blestemată, să se revolte și să-și omoare călăii.

— Nu merită să te enervezi, domnule Rauch, auzii lingă mine o voce liniștită. Era Boltz.

— Sînteți niște călăi! Ce faceți din oameni?! Cine vă dă dreptul să dispuneți de ei?!

Pe față ii apăru zimbetul său blind, fals și spuse:

— Iți amintești de mitul lui Ulisse? Zeii i-au dat posibilitatea să aleagă intre o viață lungă, dar liniștită și una scurtă, dar furtunoasă. El a ales pe aceea din urmă. Ca și acești oameni...

— Ei n-au făcut nici un fel de alegere. Voi, cu ajutorul generatorului de impulsuri, ii siliți să-și distrugă viața și să meargă orbește cu pași repezi spre autodistrugere, de dragul profiturilor voastre!

Boltz izbucni în hohote de rîs.

— N-ai auzit chiar de la ei că sînt fericiți? Și, intr-adevăr, sînt fericiți. Privește-i cum lucrează uitînd de orice-i înconjură. Oare fericirea nu constă în munca de creație?

— Speculațiile dumitale îmi repugnă. Se știe că există un ritm natural de viață al omului și că orice încercare de accelerare a lui este o crimă.

Boltz izbucni din nou în rîs.

— Profesore, nu e logic ce spui. Inainte oamenii mergeau pe jos sau călare. Astăzi zboară cu reactoare. Știrile se transmiteau pe vremuri din gură în gură, făcînd ani întregi de la un capăt la altul al lumii, iar astăzi oamenii le află imediat, prin radio sau prin telefon. Iată exemple de modul în care civilizația contemporană accelerează ritmul de viață, și dumneata nu le consideri drept crime. Dar cinematograful, presa sau alte distracții artificiale, oare nu accelerează și ele ritmul vieții? De ce socotești atunci crimă o accelerare artificială a unui organism viu? Sînt sigur că dacă acești oameni ar trăi o viață naturală nu ar face nici a milioana parte din ceea ce realizează acum. Iar sensul vieții constă, după cum se știe, în creație. În curînd te vei convinge singur, cind vei fi alături de ei. Vei afla atunci bucuria și

fericirea! Peste vreo două zile! Ți se pregătește o încăpere specială. Vei lucra singur, pentru că, scuză-mă.. te deosebești oarecum de oamenii normali.

Boltz mă bătu familiar pe umăr și mă lăsă singur să mă gîndesc la filozofia lui inumană.

IX

Am început să fiu „educat", în conformitate cu „spectrul" meu, la acea frecvență la care voința mă putea mobiliza chiar și la cele mai absurde acțiuni; puteam deci foarte ușor să simulez și pierderea voinței. Stăteam în genunchi cu o figură pustiită și repetam monoton rugăciunile transmise de difuzor, care-l preamăreau pe Kraftstudt. Deoarece eram novice, în afară de rugăciuni, mi se dădeau și anumite noțiuni de neurocibernetică. Sensul absurd al acestei învățături consta în aceea că trebuia să memorez cărei frecvențe de impulsuri îi corespunde fiecare senzație a omului. In planurile mele de viitor, o importanță hotărîtoare o avea frecvența care stimula capacitatea matematică și cea care, spre fericirea mea, era apropiată de 93 de herți.

„Educația" a durat o săptămînă și, cînd păream destul de supus, am fost pus să lucrez. Prima problemă care mi s-a dat spre rezolvare consta în analizarea posibilităților de distrugere în spațiu, deasupra pămîntului, a rachetelor intercontinentale.

Am făcut tot calculul în două ore. Rezultatul nu era prea liniștitor pentru cei care doreau să-și apere capetele cu artileria antirachetă: era imposibil să dobori o rachetă intercontinentală.

A doua problemă avea tot un caracter militar; era din domeniul calculelor fascicúlelor de neutroni necesari pentru explodarea bombelor atomice ale inamicului. Nici de data asta răspunsul n-a fost îmbucurător. Tunul neutronic ar fi trebuit să cîntărească cîteva mii de tone. O asemenea namilă nu putea fi plimbată pînă la depozitul de bombe atomice al inamicului.

Am rezolvat aceste probleme cu multă satisfacție și probabil că pentru cineva care mă privea păream la fel de „apucat" ca și ceilalți. In loc însă ca generatorul să facă din mine o cîrpă fără voință, mă îmbărbăta și-mi insufla entuziasm. Senzația fericită de curaj și siguranță în forțele proprii nu mă părăsea nici în timpul odihnei. Mă făceam că dorm, dar în realitate pregăteam planul de răzbunare.

După ce am terminat cu problemele Ministerului de Război am început să rezolv în minte cea mai importantă problemă de matematică pentru mine, și anume cum să arunc în aer centrul de calcule al firmei „Kraftstudt".

„Să arunc în aer" este, bineînțeles, o expresie figurativă. N-aveam nici dinamită, nici trotil și nici nu exista vreo posibilitate să le obțin atîta timp cît mă aflam în închisoarea de piatră a „Azilului înțelepților". Imaginasem cu totul altceva.

Dacă generatorul de impulsuri al domnului Pfaff putea comanda în om orice senzație sau emoție, de ce să nu-l folosesc spre a-l face să reînvie în conștiința nefericitelor victime ale acestor fasciști sentimentul unei mînii și al unei revolte îndreptățite? Dacă aș reuși, oamenii s-ar apăra singuri și ar termina cu banda acestor gangsteri ultramoderni. Dar cum să fac acest lucru? Cum să schimb frecvența care stimulează capacitățile matematice cu frecvența care trezește în om sentimentul de ură, de indignare, de furie?

Generatorul era pus în funcțiune și supravegheat de creatorul său, bătrînul doctor Pfaff. Îl văzusem pe bătrînul acesta în ziua în care mi se luase spectrul sistemului nervos. Era probabil un inginer sadic, care se bucura de creațiile perverse ale intelectului său. Scopul gîndirii lui inginerești era batjocorirea demnității umane. Nici nu putea fi vorba să pot spera în ajutorul domnului Pfaff. El nu intra în socotelile mele. Generatorul trebuia să lucreze la frecvența de care aveam nevoie fără ajutorul său și fără ca el să dorească acest lucru.

Rezolvind această dificilă problemă, m-am convins încă o dată ce știință interesantă și utilă este fizica teoretică! Operînd cu formule și cu ecuații, nu numai că ea prevede modul în care vor decurge în natură diferite fenomene fizice, dar poate și ajuta la salvarea unor vieți omenești!

Într-adevăr, generatorul de impulsuri al domnului Pfaff, indiferent ce schemă ar fi avut, era calculat pentru anumite puteri. Se știe că dacă un generator de impulsuri lucrează în suprasarcină, adică dacă este pus să dea o putere mai mare decît cea proiectată, frecvența lui va scădea la început mai încet, apoi brusc. Deci dacă i se conectează o sarcină suplimentară de forma unei rezistențe ohmice, poate fi făcut să lucreze nu la frecvența indicată pe scală, ci la o frecvență mai scăzută.

Capacitățile matematice ale firmei de calcule „Kraftstudt" erau exploatate la frecvența de 93 de herți. Sentimentul de mînie și furie apare la oameni dacă se acționează asupra lor cu un cîmp alternativ cu o frecvență de 85 de herți. Deci trebuiau consumați 8 herți! Trebuia să calculez o sarcină suplimentară la generator.

În laboratorul de încercări observasem pe tabloul generatorului indicațiile voltmetrului și ale ampermetrului. Produsul dintre aceste valori mi-a dat puterea. Trebuia acum să rezolv matematic problema sarcinii suplimentare.

Imi imaginam schema de conectare la generator a tuturor condensatorilor uriași la care ședeau nefericitele victime. Am rezolvat în gînd ecuația lui Maxwell pentru configurația dată a condensatorilor și am calculat valoarea tensiunii cîmpului electric și magnetic. Am introdus corecția pentru energia consumată de oamenii din condensatori și am stabilit astfel valoarea puterii consumate de generator pentru stimularea capacităților intelectuale ale calculatorilor.

Am aflat astfel că domnului Pfaff îi rămîne o rezervă de putere de 1,5 wați.

Aceste date mi-au fost suficiente pentru ca să rezolv problema transformării frecvenței de 93 de herți în 85 de herți.

Pentru aceasta trebuia pusă la pămînt una dintre plăcuțele condensatorului printr-o rezistență de 1.350 de ohmi.

Ecuațiile Maxwell de care aveam nevoie le-am rezolvat în gînd în 40 de minute și-mi venea să strig de bucurie cînd am obținut rezultatul.

De unde însă să obțin un fir cu o asemenea rezistență ? Rezistența trebuia să aibă mărimea exactă, deoarece dacă ar fi avut altă valoare frecvența s-ar fi schimbat altfel decît era necesar și n-aș fi obținut efectul dorit.

Imi spărgeam capul cu această problemă practică de a cărei rezolvare depindea soarta planurilor mele și eram gata să mă mușc, să mă dau cu capul de masă, ca și calculatorul pe care-l văzusem în acea stare de cumplită desperare. Imi treceau febril prin minte toate posibilitățile de a-mi confecționa rezistența de mărimea și precizia necesară și nu eram în stare să găsesc nimic. Conștiința de a mă afla fără vreo putere în fața acestor probleme mă ducea la deznădejde, deși aveam permanent impresia că soluția era undeva foarte aproape.

Imi stringeam capul în mîini și eram gata să urlu cu o voce neomenească, cînd, deodată, îmi căzu privirea pe paharul negru de masă plastică de pe birou. In pahar erau vreo zece creioane de diferite culori. Fără să mă gîndesc, l-am apucat pe primul, m-am uitat la el și am văzut că era un „2B", adică un creion foarte moale. Mina moale de creion conține foarte mult grafit, care este un bun conductor electric. Am găsit și un creion „3B", unul „5B" și apoi creioane tari „H".

Invirteam creioanele în mînă, iar creierul îmi lucra febril. Deodată, nu știu de unde, mi-am amintit rezistența specifică a minelor de creion. Creionul „5H" are rezistența minei egală cu 2.000 de ohmi. Intr-o secundă aveam în mînă un creion „5H". Rezolvasem ecuațiile lui Maxwell nu numai matematic, ci și practic. Țineam în mînă o bucată de mină într-un înveliș de lemn cu ajutorul căreia intenționam să termin cu banda de barbari fasciști.

Straniu! La ce descoperiri uimitoare poate duce matematica! La început a fost o serie lungă de observații, de raționamente, de analize, apoi observații asupra situației reale, din nou calcule abstracte, rezolvarea ecuatiilor deduse de marele Maxwell în secolul trecut și, ca rezultat al soluției lor, un calcul matematic exact care a arătat că pentru distrugerea firmei „Kraftstudt" este necesar un... creion „5H"! Nu este oare uimitoare fizica teoretică?!

Strîngeam în mînă creionul ca pe o nepreţuită raritate, atent, aproape cu gingășie. L-am ascuns în buzunar și am început să mă gîndesc cum să-mi procur două fire pentru ca pe unul să-l leg la plăcuța condensatorului, iar pe celălalt la calorifer, în colțul camerei, iar între ele să fixez mina de creion.

Nu m-am gîndit mai mult de un minut. Mi-am adus aminte de lampa de masă din salonul unde trăiam împreună cu ceilalți calculatori. Șnurul era flexibil, deci era din mai multe fire. Putea fi tăiat și desfăcut. Lungimea șnurului era de aproximativ un metru și jumătate; se puteau deci obține din el peste zece metri de fir subțire. Era perfect suficient.

Mi-am terminat calculele în momentul în care vocea de la difuzor ne anunța că putem merge să prînzim.

Am ieșit din „cabină" în coridor. Deodată, în fața mea, am văzut o fată: era timida curieră care plînsese amar cînd intrase la mine în casă cu toate interdicțiile șefului.

Am ajuns-o din urmă.

— Am nevoie de dumneata, i-am spus încet.

Cînd m-a văzut, ochii i-au înghețat de groază.

— Trăiți? exclamă ea abia mișcînd buzele. In oraș toată lumea crede că ați fost ucis. Și eu credeam așa.

— Dumneata ieși în oraș?

— Da, aproape zilnic, dar...

Am apucat-o de mîna mică și am strîns-o cu putere:

— Anunță, te rog, chiar astăzi la universitate că trăiesc și că sînt silit că muncesc aci. Trebuie să fim ajutați să scăpăm atît eu, cît și tovarășii mei.

— Ce spuneți? șopti fata speriată. Dacă domnul Kraftstudt află, și află precis...

— Ești des interogată?

— Poimiine mă vor interoga din nou.

— Ai deci înaintea dumitale o zi întreagă. Fii curajoasă. De dumneata depinde viața multor oameni.

Fata își trase cu putere mîna dintr-a mea și, aruncîndu-mi o privire plină de frică și durere, dispăru după o ușă.

X

In salonul în care trăiam nimeni nu folosea lampa de masă. Era așezată pe o măsuță înaltă, într-un colț al camerei, plină de praf, murdărită de muște, iar firul electric era înfășurat în jurul ei.

Dimineața, cînd toți plecară să se spele, am scos firul de la lampă și l-am ascuns în buzunar. La dejun am luat un cuțit și, cînd toți erau la rugăciune, m-am dus la toaletă. In cîteva secunde am desfăcut izolația și am obținut astfel zece fire subțiri, fiecare de cîte un metru și jumătate lungime. Am despicat apoi cu grijă creionul, am scós mina, am împărțit-o in zece, din care am rupt trei părți, astfel încît cu restul de șapte zecimi al minei am obținut rezistența de care aveam nevoie. La capetele minei am făcut niște șănțulețe în care am înfășurat firele. Rezistența era gata. Mai trebuia s-o conectez între placa condensatorului și pămînt.

Asta trebuia făcut în timpul lucrului.

Calculatorii lucrau cîte opt ore pe zi cu pauze de cîte zece minute după fiecare oră de lucru. La ora unu, după pauza pentru masa de prinz, sala în care lucram era vizitată de toată conducerea firmei „Kraftstudt". Șeful firmei privea satisfăcut cum se chinuiesc victimele lui cu problemele de matematică. Am hotărît că acesta este momentul potrivit ca să conectez la circuitul generatorului sarcina suplimentară, schimbînd astfel frecvența impulsurilor.

Am venit la locul de muncă cu rezistența în buzunar ; eram deosebit de bine dispus. Cînd să intru în camera mea de lucru m-am întîlnit cu doctorul. Aducea o foaie de hîrtie cu datele problemei.

— Ei, felcere, o secundă, îl strigai eu.

Doctorul se opri și-mi aruncă o privire mirată.

— Vreau să vorbesc ceva cu dumneata.

— Zi ! mîrîi el mirat.

— Uite despre ce e vorba, începui eu. In timp ce lucram m-am gîndit că ar fi bine să reiau discuția cu domnul Boltz. Cred că m-am înfierbîntat și n-am procedat bine. Te rog să-i transmiți lui Boltz că sînt de acord să predau lecții de matematică noilor contingente ale firmei „Kraftstudt".

Doctorul morfolea în gură un fir de ață de la gulerul halatului ; îl scuipă, apoi declară cu o sinceritate vădită :

— Pe cuvîntul meu că-mi pare bine pentru tine. Le-am spus caraghioșilor ăștia că un ins cu un spectru ca al tău e indicat să lucreze ca supraveghetor sau ca învățător în această moară matematică. Avem multă nevoie de un supraveghetor bun și tu ești un tip ideal pentru aceasta. Frecvențele tale sînt total diferite. Ai putea să stai în mijlocul

lor și să-i împingi pe cei a căror frecvență de excitație a capacității matematice nu intră în rezonanță.

— Desigur, doctore. Eu cred totuși că ar fi mai bine să fiu profesor de matematică. Crede-mă, zău, dar n-am chef să-mi sparg capul de colțul biroului.

— Hotărîrea ta e bine gîndită, declară el. Trebuie să mai discutăm cu Kraftstudt. Cred că o să fie de acord.

— Cînd o să pot afla rezultatul ?

— Cred că chiar azi pe la ora unu, cînd o să se facă vizita de control a centrului de calcul.

— În regulă, am să trec atunci pe la dumneata.

Doctorul dădu aprobativ din cap și plecă. Pe masa mea am găsit o foaie de hîrtie pe care erau scrise datele de calcul ale unui nou generator de impulsuri cu o putere de patru ori mai mare decît cel existent. De aci am dedus că Kraftstudt se hotărîse să-și dezvolte firma. Ar fi vrut ca în centrul său de calcule să nu lucreze 13, ci 52 de calculatori. Mîngîiam mina de creion cu fire la cele două capete și mi-era teamă să nu mi se frîngă în buzunar.

Condițiile de calcul ale noului generator m-au convins că tot raționamentul meu în legătură cu generatorul care funcționa era corect. Asta mi-a insuflat și mai multă siguranță în succesul viitoarei mele acțiuni. Așteptam cu nerăbdare ora unu.

Cînd ceasul de pe perete a arătat ora unu fără un sfert, am scos din buzunar mina de creion cu rezistența de 1.350 de ohmi și am fixat unul dintre capete la un șurub al „umbreluței" mele de aluminiu. Celălalt capăt al firului l-am prelungit, înnădind cîteva bucățele de fir. Lungimea totală a firului era astfel suficientă pentru a-l putea lega de caloriferul din colțul camerei.

Ultimele minute s-au scurs chinuitor de încet. Cînd limba mare a ajuns la „12", iar limba mică la „1", am legat repede capătul liber al firului la calorifer și am ieșit pe coridor. Kraftstudt, însoțit de inginerul Pfaff, de Boltz și de doctor, venea spre mine. Cînd m-au văzut au început să-mi zîmbească. Boltz îmi făcu semn să mă apropii.

Pfaff și Kraftstudt se opriseră lîngă geamul sălii în care lucrau calculatorii, așa încît nu puteam vedea ce se petrece acolo.

— Ai procedat rezonabil, îmi șopti Boltz. Domnul Kraftstudt acceptă propunerea dumitale. N-o să-ți pară rău...

— Dar ce se întîmplă aci ? întrebă brusc Kraftstudt, întorcîndu-se spre însoțitorii săi.

Inginerul Pfaff privi prin geam și se făcu parcă mai mic. Inima începu să-mi bată puternic.

— Nu lucrează ! Se uită în jurul lor ! șopti cu răutate Pfaff.

Mă apropiai de geam să mă uit și eu. Ceea ce văzui depășea toate așteptările mele. Oamenii, care înainte stăteau atît de aplecați deasupra birourilor, acum se îndreptaseră, priveau în preajma lor și vorbeau între ei cu voci puternice și ferme.

— Băieți, e timpul să terminăm cu această bătaie de joc! Vă dați seama ce fac din noi? spunea Daynis agitat.

— Desigur! Acești vampiri ne asigură mereu că lăsîndu-ne sub puterea generatorului de impulsuri dobîndim fericirea. Să mai stea și ei sub generator!

— Ce se petrece aci? exclamă amenințător Kraftstudt.

— Nu-mi dau seama, bolborosi Pfaff, rotindu-și ochii șterși la oamenii din sală.

— Se comportă ca niște oameni normali! Privește: sînt agitați, sînt indignați. De ce nu calculează?

Kraftstudt se înroșise de furie.

— Nu vom preda în termen cele cinci comenzi militare, îi scăpă printre dinți. Faceți-i să lucreze imediat!

Boltz descuie ușa și toată conducerea intră în sală.

— În picioare, a venit învățătorul și salvatorul nostru, comandă Boltz.

După fraza asta, în sală se lăsă o tăcere apăsătoare. Douăsprezece perechi de ochi, plini de mînie și de ură ne priveau. Nu era nevoie decît de o scînteie pentru ca totul să sară în aer. Eram nebun de bucurie. Iată unde era ascuns falimentul firmei „Kraftstudt". Am făcut un pas înainte și am rostit cu voce tare, ca să mă poată auzi cu toții:

— Ce mai așteptați! A sosit ceasul eliberării! Soarta vă este în propriile mîini! Distrugeți această bandă mîrșavă, care vă pregătea ca ultimă locuință „Azilul înțelepților"!

Calculatorii se ridicară îndîrjiți de la locurile lor și se năpustiră asupra lui Kraftstudt și a celorlalți ticăloși, care înlemniseră lîngă ușă. Pe Boltz și pe doctor îi trîntiră la pămînt și erau gata să-i sugrume. Pe Kraftstudt îl înghesuiră într-un colț și-l loveau cu pumnii și cu picioarele. Daynis îl încălecase pe inginerul Pfaff și, ținîndu-l de urechi, îl izbea cu toate puterile cu capul de podea. Cineva desprinse din plafon umbreluțele de aluminiu, altcineva sparse geamurile. Difuzorul fu scos imediat din perete, birourile fură răsturnate cu zgomot. Podeaua era plină cu ghemotoace de hîrtie pe care erau calcule matematice.

Înfierbîntați de mînie, măreți în sincera lor furie omenească, oamenii devastau cu ură acest laborator dușmănos.

De mult ieșiseră cu toții de sub influența generatorului de impulsuri, dar ura lor colosală continua să-i însuflețească și după ce Kraftstudt, Boltz, Pfaff și doctorul fuseseră zvîrliți, însîngerați, pe

coridor. Îi traseră spre ieșirea din clădire. Mergeam în fața coloanei de oameni revoltați care tirau după ei pe odioșii criminali. Foștii calculatori blestemau pe cei care-i transformaseră în niște sclavi. Trecurăm prin sala în care dădusem pentru prima oară problemele mele de matematică, străbăturăm apoi zgomotos labirintul subteran și, în cele din urmă, ieșirăm în stradă.

Soarele fierbinte de vară ne orbi; pentru o clipă rămaserăm nemișcați. Încremeniserăm însă nu numai din cauza soarelui; lingă poarta prin care se pătrundea în clădirea firmei „Kraftstudt" se strînsese o mulțime de oameni din orașul nostru. Ei strigau ceva cu voce tare. Cînd am apărut s-a făcut pentru un moment tăcere. Ne priveau mirați mii de ochi. Am auzit apoi pe cineva exclamînd cu voce tare:

— Dar uite-l pe profesorul Rauch! Este, într-adevăr, în viață!

Daynis și tovarășii lui le impinseră în față pe căpeteniile centrului. Unul după altul apărură Kraftstudt, Boltz, Pfaff și doctorul. Își ștergeau mutrele însîngerate și priveau speriați cînd la noi, cînd la lumea amenințătoare care-i înconjura.

Deodată din mulțime se desprinse o fată slăbuță, subțirică: era curiera cea timidă, Elsa Brinter.

— El e, spuse ea, arătîndu-l cu degetul pe Kraftstudt. Și el, adăugă arătind spre Pfaff. Ei au urzit totul.

Mulțimea începu să murmure. Se auzeau strigăte amenințătoare. Din spatele fetei apărură niște bărbați. Încă o secundă, și banditii ar fi fost rupți în bucăți. Atunci am ridicat mîna și am zis:

— Dragi cetățeni, nu este treaba noastră să ne răfuim cu ei. Va fi mult mai de folos omenirii dacă vom povesti tuturora ticăloșiile lor. Trebuie aspru judecați, și noi toți vom fi martorii acuzării. Aci, în spatele acestor pereți, niște criminali, înarmați cu ultimele descoperiri ale științei și ale tehnicii moderne, au săvîrșit niște crime înfiorătoare; voiau să aducă oamenii la nivelul sclavilor și să-i exploateze cu ajutorul mașinilor pînă la totala lor distrugere.

— Să fie judecați criminalii! striga lumea din jurul nostru. La judecată!

Mulțimea agitată impresură pe criminali într-un cerc strîns și porni spre oraș. Lîngă mine mergea Elsa Brinter. Mă ținea strîns de mînă și-mi povestea șoptind:

— După ce v-am întîlnit pe coridor și după discuția avută mi-a fost tare frică. Pe urmă toată noaptea m-am gîndit. Mi-am adus aminte de dumneavoastră, de tovarășii dumneavoastră, de mine, de această mașină îngrozitoare... mai ales de ea. Și deodată totul mi s-a părut caraghios. Vă mirați? Caraghios! Cînd eram mică mi-era teamă de automobile. Acum nu-mi mai este... De ce să-mi fie frică de niște lămpi și niște bobine de sîrmă? mă gîndii eu. Doar sînt om. Această mașină

a fost făcută de niște mișei cruzi. N-am dormit toată noaptea gîndindu-mă... m-am simțit ușurată și mulțumită. Nu-mi mai era frică de mașina la care eram interogată; o uram!

Kraftstudt și complicii săi au fost deferiți justiției. Primarul orașului nostru a ținut un discurs patetic cu multe citate din biblie și din evanghelie. La sfîrșit a anunțat că „pentru asemenea crime domnul Kraftstudt și colegii săi vor fi judecați de o instanță federală superioară".

Șeful centrului de calcule și companionii săi au fost trimiși din orașul nostru în automobile închise. De atunci nu mai știu nimic de ei. Nici în ziare nu a apărut nimic. Ba mai mult, în orașul nostru s-a răspîndit zvonul că atît Kraftstudt, cît și prietenii săi au intrat în slujba statului și li s-a încredințat organizarea unui mare centru de calcule pentru deservirea Ministerului de Război.

De cîte ori desfac ziarul și găsesc pe ultima pagină unul și același anunț: „Se caută bărbați între 25 și 40 de ani care să știe matematică pentru un mare centru de calcul" sînt cuprins de neliniște.

Traducere de
RADU TUDOR

A. DNEPROV

MELA*

Era noaptea tîrziu cînd cineva bătu cu putere în ușa compartimentului meu. Pe măsuță lingurițele clinchetau în paharele goale de ceai. Pînă să aprind lumina și să mă încalț, bătaia în ușă se repetă mai tare și din ce în ce mai insistent. Am deschis. În ușă era conductorul trenului, și în spatele său un om înalt, într-o pijama vărgată, mototolită.

— Iertați-mă, tovarășe dragă, rosti aproape în șoaptă conductorul, mi-am permis să vă deranjez pentru că sînteți singur în compartiment.

— Mă rog, poftiți. Dar ce s-a întîmplat ?

— Am un pasager, dumnealui, conductorul se dădu la o parte lăsînd să treacă pe omul în pijama.

Îl priveam mirat.

— Aveți probabil în compartiment copii mici ? mă interesai într-o doară.

Pasagerul zîmbi și dădu negativ din cap.

— Am pierdut trenul într-o gară.

— Intrați, îl invitai.

Intră, se uită primprejur și se așeză lîngă fereastră. Fără să spună un cuvînt, își puse coatele pe măsuță, își sprijini capul în palmă și închise ochii.

— Deci totul e în ordine, zise zîmbind conductorul. Închideți ușa și odihniți-vă.

Am închis ușa și mi-am aprins o țigară, pitindu-mă cu coada ochiului la acest musafir nocturn. Era un bărbat de vreo patruzeci de ani, cu un păr negru, strălucitor. Stătea nemișcat ca o statuie, aproape că nu se vedea dacă răsuflă.

„De ce nu și-o fi luînd așternut ? — gîndii eu. Ar trebui să-i propun..."

---

* În limba rusă „SUEMA" (n.t.).

Mă întorsei spre noul meu tovarăş de drum cu această intenție. Ghicindu-mi parcă gîndul, zise:

— Nu merită. Nu merită să comand aşternut. Nici nu mi-e prea somn şi nici nu merg departe.

Inmărmurit de spiritul lui de pătrundere, m-am învelit repede cu pătura încercînd să adorm. Dar somnul îmi pierise.

„Cine o mai fi acest om?... Ghiceşte gîndurile!" — gîndii şi mă întorsei pe partea cealaltă cu ochii larg deschişi: examinam peretele lustruit. Era o tăcere apăsătoare.

Curiozitatea era însă prea puternică şi din nou îl privii pe necunoscut. Stătea în aceeaşi poziţie.

— Nu vă deranjează lumina? îl întrebai.

— Poftim? A, lumina? Mai curînd vă deranjează pe dumneavoastră. Vreţi s-o sting?

— Vă rog, dacă se poate.

Se apropie de uşă, stinse lumina şi se întoarse din nou în colţul său. După ce m-am obişnuit cu întunericul, am văzut că vecinul meu se rezemase, punîndu-şi mîinile sub cap. Picioarele-i întinse ajungeau aproape pînă la divanul meu.

— Ce vi s-a întîmplat că aţi pierdut trenul? reluai eu discuţia.

— A fost ceva îngrozitor de absurd, îmi răspunse precipitat. Am coborît în gară, m-am aşezat pe o bancă şi am început să mă gîndesc încercînd să mă conving pe mine însumi că ea n-are dreptate, iar în acest timp trenul a plecat.

— Aţi avut vreo discuţie cu o femeie? îl iscodii eu mai departe.

În semiîntunericul din compartiment am observat că s-a apropiat de mine. M-am ridicat oarecum alarmat.

— De unde pînă unde femeie? mă întrebă el iritat.

— Dar aţi spus singur: „Să mă conving pe mine însumi că ea n-are dreptate"!

— După părerea dumitale întotdeauna cînd se spune „ea" este vorba de o femeie? Aceeaşi idee absurdă! Şi ea considera că este femeie!

Toate acestea le spuse cu amărăciune şi chiar cu ciudă. Eram din ce în ce mai convins că omul de lîngă mine nu este perfect normal şi că trebuie să mă păzesc de el. In acelaşi timp însă doream să continui conversaţia. Mă sculai în picioare şi-mi aprinsei o ţigară numai pentru ca la lumina chibritului să văd mai bine figura tovarăşului meu de drum. Şedea pe marginea canapelei şi mă privea cu nişte ochi negri, strălucitori.

— Ştiţi, începui eu cît am putut mai blînd şi mai liniştit, eu sînt scriitor şi mi se pare curios să se spună „ea are dreptate" sau „ea consideră" fără să se aibă în vedere o persoană de sex feminin.

Straniul pasager îmi răspunse abia după o pauză.

— Așa era cîndva, dar nu și în zilele noastre. „Ea" poate să nu fie o femeie, ci doar un semnal convențional al unui cod cu care ne-am obişnuit și cu ajutorul căruia se creează în conștiința noastră o imagine despre genul obiectului. De altfel, există limbi străine care nu au genuri. De exemplu, cu rare excepții, obiectele neînsuflețite, în limba engleză nu au gen. In limbile romanice nu există genul neutru...

„Aha — gîndii. Probabil că-i lingvist!"

— Intr-adevăr, limba engleză este o limbă originală. In comparație cu limba rusă, formele gramaticale sînt uimitor de simple și nevariate.

— Da, făcu el, engleza constituie un bun exemplu de limbă analitică, unde sistemul de codificare este folosit destul de economic.

— Ce sistem? întrebai eu.

— De co-di-fi-ca-re, spuse el răspicat. Sistemul de semnale convenționale care au un sens bine determinat. Cuvintele nu sînt altceva decît niște asemenea semnale.

Studiasem gramatica mai multor limbi străine, dar, trebuie să recunosc, nu mai întîlnisem termeni ca „semnale" și „codificare". Așa incit îl întrebai:

— Ce înțelegeți dumneavoastră prin codificare?

— In general, codificarea e un sistem de a-ți reprezenta prin semne sau semnale convenționale cuvinte, fraze sau chiar idei. De pildă, în gramatică, terminațiile luate de pluralul substantivelor sînt semnale care provoacă în mintea noastră imaginea unei multitudini de obiecte. Spunem, de exemplu, „tren" și ne imaginăm un singur tren. Este suficient să adăugăm acestui termen terminația „uri", adică să spunem „trenuri", și imediat ne reprezentăm mai multe trenuri. Astfel, terminația „uri" este acel semnal codificat care modelează imaginea noastră despre obiect.

— Modelează? repetai eu.

— Da, modifică sensul.

— Spuneți-mi, vă rog, de ce folosiți toate aceste cuvinte: „cod", „semnale", „modelează"? Gramatica își are doar terminologia ei consacrată.

— Problema nu constă în terminologie. Este ușor de arătat că gramatica, ca și însăși limba, este departe de a fi perfectă. Gîndiți-vă! In limba rusă sînt peste 100.000 de cuvinte compuse dintr-un alfabet de 35 de litere. Dacă presupunem că în medie lungimea fiecărui cuvînt este de cinci litere, obținem aproximativ cinci sute de mii de combinații de litere pe care un om cult trebuie să le memoreze. Afară de acestea, mai sînt o mulțime de forme gramaticale, de terminații, de declinări, conjugări și așa mai departe.

— Dar cum s-ar putea altminteri ? îl întrebai, neînțelegînd unde vrea să ajungă acest „lingvist" neobișnuit.

— S-ar putea, de exemplu, reduce alfabetul. Dacă luăm zece cifre consecutive, de la unu pînă la zece, folosindu-le economic, se compun din ele aproximativ patru milioane de diverse combinații. În acest mod dispare necesitatea alfabetului de 35 de litere. Mai mult, este perfect suficient ca în loc de zece cifre diferite să folosim doar două cifre: zero și unu.

În momentul în care interlocutorul meu enunță această idee amuzantă mi-am și închipuit cărți alcătuite exclusiv din coloane de cifre. Trebuie să mărturisesc că acest lucru mi s-a părut și stupid, și caraghios.

— Nu vi se pare că niște cărți scrise cu alfabetul dumneavoastră ar fi cam plictisitoare ? Pînă și la vedere o să fie respingătoare ! Pe limba dumneavoastră versurile ar suna cam așa :

Unu, unu, zero-zero, zero-zero,
Unu, zero-zero, unu-unu.
Unu, unu, unu, zero-zero,
Zero-zero, zero-zero, zero-zero, unu !

— Dar cît de ușor s-ar scrie !

Nu mă mai putui stăpîni și izbucnii în hohote de rîs.

— La urma urmei, nu înțeleg de ce ești atît de pornit împotriva zerourilor și unităților ? ! își arătă posomorît mirarea vecinul meu de compartiment. Cunoști cred unele limbi străine.

Simțeam că începe să se enerveze.

— Da, engleza, germana și puțin franceza.

— Bine. Cum se spune pe englezește „cal" ?

— „Horse", răspunsei eu.

— Și asta nu te intrigă ?

— De ce mă rog ?

— Păi, în englezește acest cuvînt este aproape de două ori mai lung, răspunse el aproape țipînd. Și totuși asta nu te împiedică, și într-un caz și în altul, să-ți imaginezi un cal și nu cămilă sau tramvai. Dar pentru că veni vorba, cuvîntul tramvai are cu trei litere mai mult decît cuvîntul englezesc „tram", iar cuvîntul german „Strassenbahn" este mult mai lung decît cel englezesc și totuși nu protestezi. Consideri normal acest lucru. Asta nu te deranjează nici în poezie, nici în proză. Socotești perfect posibil să traduci dintr-o limbă într-alta, dar nu vrei de loc să traduci prin zerouri și unități !

Consternat de un asemenea mod de a pune problema, mă ridicai de la locul meu ca să mă așez în fața lui. Profilu-i întunecat mi se părea agresiv.

Fără să-mi aştepte răspunsul, continuă:

— Dar înţelege o dată că problema nu constă în cuvinte, ci în ce exprimă aceste cuvinte, mai bine spus ce imagini, idei, noţiuni, senzaţii generează ele în viaţa de toate zilele. Studiind activitatea sistemului nervos superior al animalelor şi al omului, Pavlov a arătat cel dintîi că specific omului este cel de-al doilea sistem de semnalizare. La baza acestui sistem stă cuvîntul, capabil să provoace senzaţiile cele mai complexe. Cuvîntul este codul de notare a obiectelor şi a fenomenelor din lumea înconjurătoare; de multe ori acest cod acţionează asupra omului aşa cum acţionează înseşi obiectele mediului exterior. Pricepi?

— Oarecum...

— Dacă eşti de acord cu ce ţi-am spus pînă acum, atunci trebuie să fii de acord şi cu restul. In unele cazuri este comod să imaginezi un cod unic şi cît mai simplu, în care să-ţi traduci toate semnalele lumii exterioare ce acţionează asupra ta. Inţelegi ce vreau să spun? Nu numai cuvintele, ci în general toate semnalele. Trăim doar într-o lume infinit de variată. O sesizăm prin toate organele noastre senzitive. Toate semnalele acestei lumi ne fac să ne deplasăm, să simţim, să gîndim... De la terminaţiile sensibile ale nervilor, aceste semnale ajung în centrul superior al sistemului nervos, la creier. Iţi dai seama sub ce formă circulă semnalele recepţionate de noi din exterior prin nervi la creier?

— Nu, nu-mi imaginez, i-am răspuns.

— Ele sînt codificate şi codul constă din zerouri şi unităţi!

Voiam să protestez, dar interlocutorul meu continuă:

— Sistemul nervos transmite printr-un singur cod toate semnalele universului. Indiferent dacă citeşti versuri sau dacă le asculţi recitate de altcineva, nervii vizuali sau auditivi îţi şi trimit în locul fiecărui cuvînt auzit sau citit cea mai poetică serie de zerouri şi unităţi.

— Asta-i o absurditate! exclamai eu şi aprinsei lumina.

Era vizibil că vecinul meu era într-o stare de extremă agitaţie.

— Dă-mi te rog o ţigară. Credeam că o să mă pot lăsa de fumat, dar se pare că nu reuşesc.

Ii întinsei în tăcere pachetul de ţigări şi chibriturile. Trase adînc de cîteva ori din ţigară şi, după cîteva minute, începu să povestească cea mai uimitoare întîmplare pe care am auzit-o vreodată.

— Ai citit probabil despre maşinile electronice de calcul. Ele constituie o realizare extraordinară a ştiinţei şi a tehnicii moderne. Maşinile efectuează cele mai complicate calcule matematice, pe care adesea omul nu le poate face singur. Ele sînt capabile să rezolve probleme uimitoare. Şi asta numai în cîteva ore, în timp ce, pentru

aceeaşi problemă, omului i-ar fi necesare luni sau chiar ani. N-am să-ţi explic cum sînt construite aceste maşini. Dat fiind că te ocupi cu literatura, tot nu vei pricepe. Îţi atrag atenţia însă asupra unui aspect foarte important: cînd maşina calculează, ea nu foloseşte cifre, ci codurile lor. Înainte de a da maşinii o problemă, toate cifrele sînt codificate, şi anume tocmai în zerourile şi unităţile care nu-ţi plac dumitale. Mă vei întreba pentru ce revin mereu în discuţia noastră la zerouri şi unităţi? Ei bine, foarte simplu. Maşina electronică adună, scade, înmulţeşte şi împarte numere reprezentate prin impulsuri electrice. Unitate înseamnă „există impuls", zero — „nu există impuls".

— Eu nu sînt împotriva codificării prin zerouri şi unităţi. Dar ce legătură are asta cu cuvintele? Ce rost au aci zerourile şi unităţile, care, după cum susţii dumneata, îmi provoacă senzaţia de încîntare datorită frumuseţii poeziei? protestai eu.

— Nu te grăbi, fiecare lucru la timpul său. Bine că te-ai convins că zerourile şi unităţile sînt folositoare. Închipuie-ţi acum nişte maşini electronice de calcul, nişte agregate uriaşe în care au loc, cu o viteză colosală, diferite operaţii matematice pe bază de impulsuri electrice.

Se ştie că chiar atunci cînd rezolvi o problemă simplă de aritmetică este necesară deseori efectuarea mai multor operaţii. Cum poate rezolva maşina o problemă cu mai multe operaţii? Aici începe partea cea mai interesantă. Pentru ca maşina să poată rezolva o problemă complicată i se dau — sub formă de cod special de impulsuri — nu numai datele problemei, ci, tot sub formă codificată, şi programul de acţionare. I se spune maşinii aproximativ aşa: „După ce vei aduna cele două cifre date, reţii rezultatul; înmulţeşti apoi celelalte două cifre şi iar reţii rezultatul. Împarţi primul rezultat la cel de-al doilea şi îmi dai răspunsul". Eu înţeleg că dumitale nu-ţi este prea clar cum se poate spune unei maşini ce trebuie să facă. Te miră că i se cere să memoreze un rezultat. Şi totuşi nu este o fantezie. Maşina „înţelege" bine programul de acţionare care i se dă şi memorează bine rezultatele intermediare ale calculelor.

Programul de lucru al maşinii se face tot sub formă de cod de impulsuri. Fiecare grupă de cifre trimisă în maşină este însoţită de un cod suplimentar, în care i se spune ce trebuie să facă cu cifrele acelea. Pînă nu de mult, programul de lucru al maşinii îl făcea omul.

— Dar cum s-ar putea altfel? îl întrebai. Greu de imaginat ca maşina să ştie şi cum se rezolvă problema.

— Vezi, asta nu-i adevărat! Se poate construi şi o asemenea maşină care să-şi alcătuiască singură programul de lucru pentru rezolvarea problemei. Desigur că ştii că la şcoală copiii sînt învăţaţi să rezolve aşa-numitele probleme tip, toate după aceeaşi reţetă, sau, pe limba noastră, după unul şi acelaşi program. De ce să nu învăţăm la

fel și mașina? Este suficient să fixăm în memoria ei, sub formă de coduri, programele celor mai tipice probleme și ea le va putea rezolva cu succes, fără ajutorul omului.

— Nu, nu se poate! protestai eu. Chiar dacă va memora programul de rezolvare a tuturor problemelor tip, ea nu va putea să-și aleagă singură programul necesar!

— Asta-i adevărat! Așa a fost! Mașinii i se dădeau toate datele problemei și apoi, printr-un cod laconic, i se spunea, să zicem: „Rezolvă după programul numărul 20". Și ea rezolva.

— Și aici se termină capacitățile minunate de gîndire ale mașinii dumitale! exclamai eu.

— Dimpotrivă, aici abia începe partea cea mai interesantă în opera de perfecționare a unor asemenea mașini. Înțelegi? De ce să nu poată masina care are datele inițiale ale problemei să-și aleagă singură programul de lucru?

— Pentru că cifrele transmise ei sub formă de impulsuri succesive nu spun nimic. Mașina dumitale nu știe ce să facă cu ele. Nu știe nici condițiile problemei și nici ce se cere. E moartă. Ea nu-i capabilă să analizeze problema; asta n-o poate face decît omul.

Pasagerul cu pijamaua în dungi zîmbi și începu să se plimbe de la un capăt la celălalt al compartimentului. Reveni apoi la locul său și-și aprinse încă o țigară. După un timp continuă:

— Cîndva gîndeam și eu exact ca dumneata. Într-adevăr, poate oare mașina să înlocuiască creierul omenesc? Poate ea să efectueze o muncă analitică complexă? Și, în sfîrșit, poate ea să gîndească? Desigur că nu, nu și încă o dată nu. Așa mi se părea. Asta era pe timpul cînd abia începusem să lucrez la proiectarea mașinilor electronice de calcul. Multe însă s-au schimbat de atunci! Cît de puțin seamănă actuala mașină de calcul cu cea de pe vremuri! Înainte mașina era o construcție care ocupa o clădire uriașă. Avea o greutate de sute de tone. Pentru funcționarea ei era necesară o energie de mii de kilowați-ore! Nu mai vorbesc de numeroasele piese și lămpi de radio! Pe măsură însă ce se perfecționa, îi creșteau și dimensiunile. Devenea un gigant electronic, care, deși rezolva cele mai complicate probleme matematice, avea totuși mereu nevoie de supravegherea omului. Cu toate perfecționările continue rămîneau niște monștri incapabili să gîndească. Cîteodată mi se părea că așa vor rămîne veșnic... Îți amintești probabil primele comunicate despre mașinile electronice care traduceau dintr-o limbă într-alta. În 1955 au fost create la noi și în America mașini care traduceau articole din reviste de matematică, din engleză în rusă și din rusă în engleză. Am citit pe atunci cîteva traduceri și nu le-am găsit prea proaste. Pe vremea aceea mă ocupam numai de mașinile care executau operații matema-

tice. Mai mult de un an m-am ocupat după aceea de studierea și proiectarea mașinilor pentru traduceri.

Numai cu ajutorul matematicienilor și al proiectanților era imposibil să se construiască asemenea mașini. Lingviștii ne-au fost de mare ajutor, deoarece ei ne-au dat legi ortografice și sintactice care puteau fi codificate și fixate în memoria electronică sub forma unui program de lucru. N-am să vorbesc despre greutățile pe care le-am intimpinat. Atita doar că in cele din urmă am reușit să creăm o mașină electronică ce traducea în limbile engleză, franceză, germană și chineză articole și cărți rusești, indiferent de conținut. Traducerea se efectua cu viteza cu care se bate un text rus la o mașină de scris. Această mașină electronică își alcătuia singură și codul necesar traducerii.

Pe cind lucram la perfecționarea unei asemenea mașini m-am îmbolnăvit și am zăcut în spital vreo trei luni.

In timpul războiului am fost comandantul unei stații de radiolocație și la un bombardament al aviației germane am suferit o contuzie. Creierul mi-a fost atit de puternic zdruncinat, încit mă mai resimt și astăzi. Tocmai cind lucram la un nou tip de memorie magnetică pentru mașinile electronice, propria mea memorie a început să se comporte într-un mod curios. Mi se întimpla cam așa: vedeam un om pe care-l cunoșteam bine, dar mi-era imposibil să-mi amintesc numele lui, aveam un obiect in față și nu mai știam cum se numește sau citeam un cuvint și nu înțelegeam ce înseamnă, deși cuvintul îmi era bine cunoscut. Și astăzi mi se mai întimplă, dar nu atit de des. Pe atunci însă era o adevărată calamitate. Odată am avut nevoie de un creion. Am chemat o laborantă și i-am spus: „Adu-mi te rog asta... ei, cum îi spune, asta... cu ce se scrie". A zimbit și mi-a adus un toc. „Nu — îi zic —, am nevoie de altceva." „Alt toc?" „Nu... altceva, cu ce se scrie." M-am speriat singur de incoerențele pe care le debitam și probabil că am speriat-o și pe ea. A ieșit pe coridor și i-a spus unui inginer cu voce tare: „Duceți-vă repede înăuntru și vedeți ce e cu Evghenii Sidorovici. Vorbește aiurea". A intrat inginerul. Eu stăteam în fața lui și nu-mi puteam aminti cine e, deși lucram cu el de vreo trei ani. „Eh, dragul meu, ai pățit-o — spuse el. Stai puțin liniștit, mă intorc imediat." S-a intors cu doctorul și cu incă doi tineri colaboratori ai institutului, ne-am urcat intr-o mașină și m-au dus direct la o clinică.

Acolo am făcut cunoștință cu unul dintre cei mai mari neuropatologi ai țării noastre, Viktor Vasilievici Zalezki. Iți spun numele pentru că persoana lui a influențat toată viața mea ulterioară.

Viktor Vasilievici m-a examinat la spital, m-a ascultat, m-a lovit cu ciocănelul pe genunchi, a plimbat un creion pe spate și apoi, bătîndu-mă pe umăr, mi-a spus: „Nu-i nimic, o să-ți treacă. Dumneata ai..." — și spuse un cuvînt latinesc.

Tratamentul consta în plimbări zilnice, băi reci și somnifere pentru noapte. Luam prafurile de luminal sau nembutal, adormeam și mă trezeam dimineața ca dintr-un leșin adînc. Încetul cu încetul memoria a început să mi se refacă.

(Sfîrșitul în numărul viitor)

O DISCUȚIE ASUPRA LITERATURII ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

Uniunea scriitorilor a organizat la sfîrșitul lunii noiembrie 1960 o interesantă discuție asupra romanului „O iubire din anul 41.042" de Sergiu Fărcășan și asupra problemelor pe care le ridică în general literatura științifico-fantastică. La Casa scriitorilor „Mihail Sadoveanu" s-au strîns zeci de scriitori, îndeosebi cei specializați în genul respectiv, oameni de știință, redactori, critici etc. Din partea comisiei de literatură pentru copii și tineret a condus ședința tov. VLADIMIR COLIN.

Referatul prezentat de ION HOBANA a început prin a arăta concret cum multe dintre previziunile scriitorilor fantastici au și fost depășite. Prezentînd lumea anului 41.042, așa cum reiese din romanul scriitorului, tov. Hobana a relevat „imaginația fecundă, siguranța și îndrăzneala cu care anticipează, talentul dovedit în conturarea personajelor" și a regretat autoironia cu care autorul își tratează cartea în final. I. Hobana a analizat în lumina teoriilor științifice moderne cîteva din ideile optimiste ale romanului și le-a opus pesimismului și marasmului literaturii decadente. Combătînd părerea greșită expusă de Ion Roman într-un articol din „Contemporanul" — anume că nu sînt actuale și educative decît romanele de anticipație apropiate de prezent —, referentul a amintit „originalitatea subiectului și a situațiilor, eliberarea de anumite poncife" în romanul lui Fărcășan și a căutat să lămurească problema originalității și a imitației în acest gen literar. Citind și alte lucrări — de asemenea apărute în colecția revistei „Știință și tehnică" —, cum ar fi „Ciudatul lac din Valea Brebilor" de Horia Matei, „Robinsoni pe planeta oceanelor" de I. M. Ștefan și R. Nor, „Polul intangibil" de Dinu Moroianu, „Inimă de ciută" de A. Rogoz și C. Ghenea și mai recente — „Operația Colombina" de C. Baciu și „Omul aruncat în Lună" de N. Minei —, referentul a subliniat că scrierile acestui gen au intrat în perioada maturității. El a relevat efervescența critică pe care a stîrnit-o ro-

manul „O iubire din anul 41.042" în paginile revistelor „Gazeta literară", „Contemporanul", „Tribuna", „Luceafărul", ale presei de mare tiraj și, putem adăuga, ale revistei „Viața romînească", unde I. Hobana a publicat un articol consacrat genului. In încheiere, referentul a urat autorului să rămînă și mai departe pe planeta ce a descoperit-o, „Planeta pe care fantezia și știința trăiesc intr-o fericită simbioză".

Scriitorul ADRIAN ROGOZ, relevînd oportunitatea discuției organizate de Uniunea scriitorilor și dezvoltarea luată de genul științifico-fantastic in țara noastră, a scos în evidență o serie de calități ale romanului in discuție, dintre care amintim conflictele încărcate de dramatism și umanitate, „curajul de a aborda probleme filozofice, talentul de a le da o expresie accesibilă și, în sfîrșit, fermecătorul umor, acest mediu diafan care inundă întreaga construcție intr-o poezie surîzătoare". Citind scrisori primite de la cititori asupra romanului, A. Rogoz a polemizat apoi cu criticii care, sub cuvînt că ar combate „tehnicismul", vor să elimine din literatura de anticipație tocmai latura științifică și tehnică, nu țin seamă de nivelul cititorului și de ceea ce îl interesează realmente.

Scriitorul I. IGIROȘIANU a spus, între altele, că socotește nepotrivită încadrarea genului în activitatea comisiei de literatură pentru copii și tineret, deoarece multe lucrări ale genului se adresează unui public mult mai larg și nu trebuie împovărate cu precauțiile pedagogice ce se cer cărților pentru copii.

Fizicianul și scriitorul ION MINZATU a criticat felul cum folosește autorul unii termeni de specialitate și teorie a vitezei absolute, subliniind totodată că există in carte frumuseți care l-au impresionat nu numai ca simplu cititor, dar și ca fizician.

ALEXANDRU SEN a spus că romanul i-a dat satisfacții estetice ca scriitor și totodată i-a pus în față probleme captivante, ca psiholog experimentalist. El a constatat că viziunea lui Fărcășan merge pe aceeași linie cu aceea a psihologiei moderne, dar s-a declarat în dezacord cu autorul în ce privește fragilitatea nervoasă (afectivă) a eroilor cărții.

Inginerul și scriitorul MAX SOLOMON a cerut să se dea atenție și povestirilor științifice propriu-zise, fără să se considere că ar fi neapărat nevoie și de elementul fantastic.

Criticul literar LUCIA OLTEANU a relevat că meritele cărții — oricîte calități științifice ar avea — sînt înainte de toate literare. „Asemenea cărți sînt basmele noastre moderne" — a spus tov. Olteanu, subliniind caracterul educativ al romanului.

Prozatorul VINICIU GAFIȚA a criticat faptul că eroii cărții n-au găsit în cosmos ființe provenite din alte lumi și a relevat printre calitățile romanului pe aceea că obligă cititorul să gîndească și îl familiarizează îndeosebi cu gîndirea dialectică.

Prof. DINU MOROIANU a fost de părere că acesta e „cel mai bun roman al nostru în acest gen" și a susținut că romanele trăiesc în primul rînd prin eroii lor, și nu atît prin subiectele abordate.

ROMULUS BARBULESCU, actor, și-a exprimat admirația față de carte și a sugerat o serie de teme inedite, neabordate încă în literatura noastră științifico-fantastică.

SERGIU FARCAȘAN, mulțumind participanților la discuție și tuturor recenzenților cărții, s-a ocupat de cîteva probleme ale acestui gen literar, atît de strîns legat de dezvoltarea accelerată a omenirii în epoca socialismului, și de începutul perioadei cînd în locul antagonismului dinăuntrul societății va rămîne în principal lupta dintre om și natură. Căutînd să răspundă întrebărilor despre raportul dintre literatură și datele științei la un moment dat, S. Fărcășan a amintit tezele lui Engels și Lenin cu privire la raportul dintre adevărul absolut și relativ; literatura trebuie să aibă libertatea de a încălca un detaliu sau altul al teoriilor științifice curente, dar ea trebuie în mod invariabil și obligatoriu să insufle cititorului spiritul materialist, încrederea în puterile omului, modul materialist și dialectic de a gîndi; mai întîi aici trebuie să se manifeste caracterul științific, educativ și actual al literaturii științifico-fantastice. Autorul a amintit unele păreri dogmatice, de natură a îngreuna munca în acest sector, și a citat în sprijinul afirmațiilor sale unele articole din revista sovietică „Kommunist"; el a admis justețea unora dintre criticile aduse, de pildă folosirea improprie a unor termeni sau pasaje cu înclinație spre tehnicism, și a respins, ca fiind greșite, altele (cu privire la raportul dintre organizația nervoasă și afectivitate și cu privire la existența sau nu a oamenilor pe alte planete).

ION HOBANA a răspuns la unele observații aduse referatului cărții discutate.

In încheiere, VLADIMIR COLIN, constatînd utilitatea discuției și valoarea certă a cărții, a enumerat problemele teoretice elucidate de discuție și a subliniat cu putere faptul că acest gen, prin amploarea problemelor filozofice, științifice și literare pe care le pune, precum și datorită publicului său foarte larg de cititori, trebuie să se bucure de o neîntreruptă atenție din partea Uniunii scriitorilor din R.P.R.

—~○~—

Tiparul: Combinatul poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin"

2012

COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

CLUB

cpsf.info

prelucrare & editor Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacţiile Ştiinţă şi tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reuşit, cu multă dăruire,
muncă şi cheltuială, aceşti entuziaşti.

Lor trebuie să le mulţumim pentru că avem acum posibilitatea
să (re)citim legendara Colecţie.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coolio
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email şi reparăm greşeala)

Abonamentele la revista „Știință și Tehnică" și la colecția de „Povestiri științifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, secțiile de difuzare a presei, precum și de către factorii și oficiile poștale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PRETUL 1 LEU